

Päivämäärä
1.11.2016

Diaarinumero
H 466/2016

Ympäristöministeriölle

LAUSUNTO YVA-LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISTA KOSKEVASTA LUONNOKSESTA (H 466/16)

Luonnokseen sisältyvillä uudella YVA-lailla ja liitännäislakiehdotuksilla on tarkoitus implementoida YVA-direktiivin muutos, joka on pantava täytäntöön 16.5.2017 mennessä.

Keskeisimpiä uudistuksia ovat muiden ohella vaatimus yhteysviranomaisen tekemästä perustellusta päätelmästä arvioinnin johdosta, sekä mahdollisuus yhdistää YVA-menettely lupa- tai muuhun päätöksentekomenettelyyn, kuten hankekaavaan, ja siihen liittyen mahdollisuus yhdistää kaavoituksen ja YVA:n kuulemismenettelyt. Lisäksi säädettäisiin erikseen ennakkoneuvottelumenettelyn käyttömahdollisuudesta.

YVA:n tekeminen hankekaavan yhteydessä voi johtaa hankkeen viivästymiseen, kun YVA voisi usein olla puutteellinen ja tästä voisi valittaa valitettaessa kaavan hyväksymispäätöksestä. Joka tapauksessa menettelyn YVA-lain mukaisuus voitaisiin aina riitauttaa kaavavalituksessa. Sama koskee tilannetta, jossa YVA:aa ei ole tehty ennen hankekaavan hyväksymistä, koska hankkeen ei ole katsottu edellyttävän YVA:aa. Kaavasta voisi siis aina valittaa sillä perusteella, että YVA olisi ollut tarpeen.

Arvioinnin ajankohdasta säätäminen (15 §) liittyy mahdollisuuteen yhdistää YVA-menettely muihin menettelyihin. Ehdotetun 15 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutukset on selvitettävä YVA-menettelyssä ”suunnittelun varhaisessa vaiheessa vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna.” Perustelujen mukaan tämä vastaa direktiivissä säädettyä, ja tarkoitus olisi voida vaikuttaa vaihtoehtoihin ja hankkeesta vastaavan tekemiin ympäristövaikutuksia koskeviin ratkaisuihin. Tavoitteena on, että YVA ja osallistuminen liittyisivät kiinteänä osana hankkeen suunnitteluun.

Jos YVA-menettely yhdistetään hankekaavaan tai hanketta koskevaan lupamenettelyyn, esimerkiksi vaihtoehtoisten sijoituspaikkojen aito punninta ei käytännössä ole enää mahdollista. Kaava tai lupahakemus kohdistuu tiettyyn paikkaan. Mahdollisuus yhdistää YVA-menettely kiinteästi päätösmenettelyyn on vääjäämättä ristiriidassa 15 §:stä ilmenevän YVA-menettelyn alkuperäisen tarkoituksen kanssa.

Ehdotetun YVA-lain 36 §:n 2 momentin mukaan ELY-keskuksella olisi oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla ELY-keskuksen 13 tai 35 §:ssä tekemä päätös (arviointimenettelyn soveltamisesta) on kumottu. Momentin yksityiskohtaiset perustelut ovat virheelliset: niissä annetaan ymmärtää, että ELY-keskuksen valitusoikeus rajautuisi nykyiseen tapaan oikeus- ja hallintokäytännön yhtenäisyyden turvaamiseen, mikä rajoitus ei siis lakitekstistä ilmene. Korkeimman hallinto-oikeuden käsityksen mukaan ehdotettu lakiteksti tulee jättää nykyiselle ja korjata perustelut.

Vireillä olevia asioita koskevan siirtymäsäännöksen (39 §) 2 momentti kuuluu luonnoksen mukaan seuraavasti:

”Tätä lakia ei sovelleta hankkeeseen tai hankkeen muutokseen, jonka arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla siitä tämän lain 18 §:n nojalla.”

Ei liene mahdollista, että arviointiohjelmasta kuulutettaisiin uuden lain nojalla ennen tuon lain voimaantuloa!

Ehdotetun YVA-lain 13 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaan internetissä julkaistava päätös saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä sisältää tiedot suunnitellun toiminnan sijaintipaikasta. Virkkeen tarkoitus ei ilmene perusteluista. Mainittu momentti koskee tiedon luovuttamistapaa tietopyynnön esittäjälle. On vaikea ymmärtää virkkeen tarkoitusta tässä yhteydessä.

Luonnoksen viimeistelyssä näkyy kiire. Esimerkiksi ehdotettavan uuden lain nimi on osassa liitännäislaeista kirjoitettu väärin, paikoin viitataan sekä nykyiseen että ehdotettavaan lakiin, Energiamarkkinavirasto on nykyisin Energiavirasto, kuntalaki (365/1995) on korvattu uudella lailla, ja tekstissä on huomattavan runsaasti teknisiä virheitä.

Lausunnon ovat valmisteleet hallintoneuvokset Kari Kuusiniemi, Hannu Ranta ja Mika Seppälä ja sitä ovat kommentoineet korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnon jäsenet.

Presidentti

Pekka Vihervuori

Kansliapäällikkö

Päivi Pietarinen